

Total No. of Questions- 32

Total No. of Printed Pages- 4

Regd. No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Part III
COMMERCE
Paper I
(Telugu Version)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 100

Part-I
Marks-50
SECTION-A

ఈ క్రింది వానిలో రెండు ప్రశ్నలకు 40 పంక్తులకు మించకుండా సమాధాన మిమ్ము : 2×10=20

1. ఉమ్మడి హిందూ కుటుంబ వ్యాపారం అంటే ఏమిటి? దాని ముఖ్య లక్షణాలు వ్రాయండి.
2. ప్రవేటు కంపెనీ పబ్లిక్ కంపెనీల మధ్య తేడాలు ఏవి?
3. మన దేశంలో వ్యాపారస్థులకు లభించే వివిధ వ్యాపార విత్త మూలాధారాలను వివరించండి.

SECTION-B

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా నాలుగు ప్రశ్నలకు 20 పంక్తులు మించని సమాధానములు వ్రాయండి : 4×5=20

4. వ్యాపారాన్ని నిర్వచించి, దాని లక్షణాలను వివరించండి.
5. సొంత వ్యాపారి పరిమితులను వివరించండి.
6. వ్యాపార విత్తం అంటే ఏమిటి? ఒక వ్యాపార సంస్థలో దీని అవసరాన్ని, ప్రాముఖ్యాన్ని వివరించండి.
7. ఒక వ్యాపార సంస్థకు అవసరమైన వివిధ రకాల మూలధనాన్ని పేర్కొనండి.
8. M.S.M.E. లు పోందే వివిధ ప్రోత్సహకాలు ఏవి?
9. బహుళ జాతి సంస్థల వలన స్వదేశానికి కలిగే ప్రయోజనాలు వివరించండి.

SECTION-C

క్రింది వాటిలో ఏవైనా 5 ప్రశ్నలకు ఐదు పంక్తులు మించకుండా సమాధానాలు వ్రాయండి : 5×2=10

10. మారువర్తకము (ఎంట్రీపో వర్తకము) అనగా నేమి?
11. రవాణా.
12. భాగస్వామ్య ఒప్పందము.
13. మితాక్షర నిబంధన.
14. వ్యవసాపన.
15. ప్రత్యామ్నాయ పరిచయ పత్రము.
16. స్వల్పకాలిక విత్తము
17. E-బ్యాంకింగ్ అనగా నేమి?

Part-II
Marks-50
SECTION-D

క్రింది ప్రశ్నకు సమాధానమిమ్ము :

1×20=20

18. క్రింద ఇచ్చిన అంకణా నుండి ప్రవీణ్ ప్రేడర్సు వారి వర్తకపు, లాభ-నష్టాల ఖాతాను, ఆస్తి-అప్పుల పట్టిని 31-12-2017 తో అంతమయ్యే సంవత్సరానికి తయారుచేయండి :

అంకణా

డెబిట్ నిల్వలు	మొత్తం (రూ.)	క్రెడిట్ నిల్వలు	మొత్తం (రూ.)
నగదు	3,000	మూలధనం	15,000
కొనుగోళ్ళు	5,000	ఋణదాతలు	1,000
వేతనాలు	1,000	బ్యాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్	1,000
రవాణా	500	అమ్మకాలు	9,000
ప్రారంభపు నరుకు	2,500	కొనుగోలు వాపసులు	500
అమ్మకాల వాపసులు	600	వచ్చిన కమీషన్	1,200
జీతాలు	1,000		
అద్దె	800		
యంత్రాలు	5,000		
ఫర్నిచర్	2,000		
భీమా	900		
రుణగ్రస్తలు	4,000		
డిస్కౌంట్	400		
వసూలు వుండీలు	1,000		
	27,700		27,700

సర్దుబాట్లు :

- (1) ముగింపు నరుకు విలువ రూ. 4,500
- (2) చెల్లించవలసిన వేతనాలు రూ. 300
- (3) చెల్లించవలసిన జీతాలు రూ. 500
- (4) ముందుగా చెల్లించిన భీమా రూ. 400.

SECTION-E

- ఈ క్రింది వానిలో ఒక ప్రశ్నకు సమాధాన మిమ్ము. 1×10=10
19. క్రింది వివరాల నుండి మూడు వరుసల నగదు చిట్టాను తయారుచేయండి :
2018 రూ.
మార్చి 1	చేతిలోని నగదు	14,000
	బ్యాంకులోని నగదు	20,000
మార్చి 5	నగదు అమ్మకాలు	4,900
మార్చి 7	బిగ్ బజార్ కు ఇచ్చిన చెక్కు	1,800
	వచ్చిన డిస్కౌంట్	200
మార్చి 8	సాయిప్రేడర్లు నుండి వచ్చిన నగదు	4,500
	చెక్కు	350
	ఇచ్చిన డిస్కౌంట్	150
	(చెక్కు బ్యాంకులో జమచేయడమైనది)	
మార్చి 14	ఆఫీసు అవసరాలకు బ్యాంకు నుండి తీసిన నగదు	550
మార్చి 18	చెక్కు ద్వారా జీతాలు చెల్లింపు	400
మార్చి 22	నగదు కొనుగోళ్లు	600
మార్చి 29	బ్యాంకులో వేసిన నగదు	800
20. 31-12-2017 నాటి మొనర్లు నాయుడు లిమిటెడ్ వారి పాస్ బుక్ నిల్వ రూ. 25,200. క్రింది వివరాలను పరిగణనలోనికి తీసుకొని, బ్యాంకు నిల్వల సమన్వయ పట్టికను తయారుచేయండి. :
- (1) జారీచేసిన చెల్లింపుకు దాఖలు కాని చెక్కులు రూ. 4,200.
  - (2) డిపాజిట్ చేసినా, వసూలుకాని చెక్కులు రూ. 3,600.
  - (3) బ్యాంకు ఛార్జీలు రూ. 300.
  - (4) బ్యాంకువారు చెల్లించిన భీమా ప్రీమియమ్ రూ. 3,000.
  - (5) సంస్థ ఋణగ్రస్తుడు నేరుగా బ్యాంకులో జమచేసిన మొత్తం రూ. 2,400.

SECTION-F

- ఏవైనా రెండు ప్రశ్నలకు సమాధానమిమ్ము. 2×5=10
21. వివిధ రకాల భాతాలను, ఆ భాతాల డెబిట్, క్రెడిట్ నూత్రాలను వ్రాయండి.
22. క్రింది వివరాల నుండి ధరణి భాతాను 31-3-2017 నాటికి తయారుచేయండి :
2017 రూ.
మార్చి 1	ధరణి నుండి రావలసిన బాకీ నిల్వ	8,500
మార్చి 5	ధరణికి అమ్మిన సరుకు	4,500
మార్చి 10	ధరణి నుండి సరుకు కొనుగోలు	9,000
మార్చి 15	ధరణికి చెల్లించిన నగదు	800
మార్చి 28	ధరణి నుండి వచ్చిన నగదు	500
మార్చి 30	ధరణికి వాపసుచేసిన సరుకు	200
- (ధరణి భాతాను 10% డిస్కౌంట్ తో పూర్తి పరిష్కారం చేసుకున్నారు.)

23. క్రింది వ్యవహారాల నుండి కొనుగోలు, కొనుగోలువాపసుల చిట్టాలను తయారుచేయండి :
	రూ.
జనవరి 1 కల్యాణి నుండి కొనుగోలు	8,000
జనవరి 5 అరుణ నుండి కొనుగోలు	6,000
జనవరి 10 రజియా నుండి కొనుగోలు	5,000
జనవరి 15 అరుణకు సరుకు వాపసులు	600
జనవరి 20 లలిత నుండి కొనుగోలు	4,000
జనవరి 25 రజియాకు సరుకు వాపసులు	300
24. అనామత్తు ఖాతా అంటే ఏమిటి? దానిని ఎందుకు తెరుస్తారు?

SECTION-G

ఈ క్రింది వానిలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానము వ్రాయండి : $5 \times 2 = 10$

25. ద్రవ్య రూప భావనను వివరించండి.

26. ఖాతా అనగా నేమి?

27. క్రింది వ్యవహారాలకు చిట్టా పద్దులు వ్రాయండి :

	రూ.
మార్చి 1 అనిత వ్యాపార ప్రారంభానికి తెచ్చిన నగదు	30,000
మార్చి 5 నగదు కొనుగోళ్ళు	1,000
మార్చి 10 కావ్యకు అమ్మకాలు	2,000
మార్చి 15 టీతాల చెల్లింపు	500

28. అసలు చిట్టా.

29. క్రింది వివరాల ఆధారంగా 2018 జనవరి-1న ప్రారంభపు పద్దును వ్రాయండి.

వివరాలు	మొత్తం రూ.
చేతిలోని నగదు	5,000
యంత్రాలు	20,000
ఋణగ్రంథులు	9,000
ఋణదాతలు	12,000

30. 31-3-2018 నాటి సుస్మిత అంకణాను తయారుచేయండి :

వివరాలు	మొత్తం రూ.
మూలధనం	1,00,000
ఫర్నిచర్	25,000
ఋణదాతలు	10,000
నగదు	50,000
ఋణగ్రంథులు	15,000
భవనాలు	20,000

31. సరిపెట్టే దోషాలను వివరించండి.

32. రాని బాకీలు అంటే ఏమిటి?